Amerikanisace a Rekonstrukce

POKROK

Part 2. OMAHA, NEBR., DNE 28. KVĚTNA, 1919. Část 2

AMERIKANISACE.

OTÁZKA amerikanisace, o které za našich dnů tolik se mluví a tolik píše, je věcí velice jednoduchou. Amerikanisace není věcí novou, vyvolanou do života nedávno skončenou válkou, nýbrž otázkou, která byla řešena Franklinem, Jeffersonem, Lincolnem, Emersonem, jakož i celou řadou jiných veleduchů Ameriky, v jichž srdcích bylo vřelé místo pro bližního a kteří nebyli lhostejni k cizímu utrpení. Vykládá se sice amerikanisace všelijak a namnoze myšlenky je znenužíváno nepřáteli přistěhovalců, ale ve skutečnosti není ničím jiným nežli snahou zvýšiti úroveň všeho lidu, který tyto Spojené Státy vyvolil si za místo svého pobytu a působení. Amerikanisace je v jádře totéž, co představujeme si v demokracii. Je to snaha po vyrovnání třídních rozdílů a tužba po upravení života a zvyků všech v Americe bydlících lidí tak, aby byli spokojeni a šťastni.

Sekretář odboru vnitra, Franklin K. Lane, kterému byla svěřena péče o amerikanisaci, představuje si ji jako velké a všenárodní hnutí všech Američanů, domorodých i přistěhovalých, za účelem odstranění analfabetství a zlepšení příležitostí pro každého, aby se povznesl, aby naučil se čísti a psáti, neumí-li, a pak aby byl s to čerpati z té obrovské pokladnice vědění, kterou poskytuje mu psané slovo. Tedy program čistě výchovný, jehož cílem je povznesení úrovně lidu, tak aby po té jako člověk žil a toužil po duševních požitcích, které v zápětí zlepšují jeho duši a činí jej občanem dokonalým. Sekretář Lane nechce stavěti před Američany illusi. Nepraví, že amerikanisace potřebují toliko přistěhovalci. Prohlašuje, že i zde v Americe rození lidé amerikanisace potřebují, neboť jsou ještě v této zemi kouty, kde psaní a čtení není ještě daleko věcí samozřejmou.

Z 2,000,000 mladých mužů, povolaných do služby vojenské v nedávných dnech, bylo 200,000, kteří nebyli s to čísti rozkazů, daných jim písemně, a nemohli čísti dopisů, poslaných jim z domova. Demokracie je neúplnou, jeli možný takový zjev. Pro tu příčinu je třeba, aby snaha amerikanisační stala se výchovným hnutím všenárodním, aby nacházela se v programu netoliko státních autorit, ale autorit každé obce. Kde výchova školní pokulhává, tam nemůže býti pochopení pro pravou demokracii, tam nemohou býti občané, vědomí svých práv a znalí způsobu jich provádění.

Lincoln ve své řeči Gettysburské prohlásil: "Před osmdesáti sedmi roky naši otcové zřídili na tomto kontinentě nový národ, počatý ve svobodě a věnovaný myšlence, že všichni lidé byli stvořeni sobě rovni. Jsme nyní zaměstnáni občanskou válkou, jež je zkouškou, zdali tento národ anebo jiný národ takto započatý a tak zasvěcený, je s to vytrvat." A prorocky předpověděl, že "tento národ bude míti obrodu svobody a že vláda lidu lidem a pro lid nezajde na tomto světě."

Při jiné příležitosti Lincoln prohlásil: "Považuji za nejlepší pro všechny, aby všem lidem poskytnuta byla volnost získati majetek tak rychle, jak mohou. Někteří zbohatnou. Nevěřím v zákon, který by bránil lidem, aby bohatli; způsobil by více zla než dobra. A zatím co nenavrhujeme války proti kapitálu, přejeme si, aby ten nejprostší člověk měl stejnou příležitost k zbohatnutí jako kdokoliv jiný. Začne-li někdo jako chudák, jako většina z nás, volná společnost je taková, že ví, že může si zlepšiti svoje postavení; ví, že není žádné přesně stanovené podmínky práce po celý jeho život. Nestydím se za to, že před dvaceti pěti lety byl jsem námezdním dělníkem, potloukaje se po cestách a pracuje na říčních lodích — což ostatně mohlo být údělem každého syna chudého člověka. Chci, aby každý člověk měl příležitost — věřím, že i černoch je k ní oprávněn — v které by byl s to zlepšiti svoje postavení — kdy mohl by pohlížeti ku předu a míti naději, že bude námezdním dělníkem tohoto roku, pracovati pro sebe později, a posléze jednati lidi, aby pracovali pro něho. To je ten pravý systém."

Lincoln jako přítel všech lidí a zvláště těch, kdož zápasili s nepřízní osudu, vyslovil v těchto prohlášeních krédo Ameriky a pochopit to, znamená pochopiti amerikanisaci. Amerikanisace je snaha po zlepšení života každého člověka. Je to víra, že každý musí vyvinouti tělo, mysl, smysl pro krásu a ušlechtilost — a pak žíti šťastněji a spokojeněji. Péče o zdraví, rozšiřování duševního obzoru čtením, dobrá vůle ku všem bližním, snaha pomáhati tam, kde je třeba pomoci, snaha po zbudování vlastního útulného a čistého domova v příjemném obklopení, zajištění slušného živobytí a prostředků k náležité výchově rodiny, zájem o záležitosti obce, státu a národa a upřímná láska k nové vlasti — toť je amerikanism.

Kdo pochopí pravého ducha amerikanismu a kdo pracuje k docílení věcí hořejí uvedených a je loyálním k sobě, své rodině, lidské společnosti, obci, státu a národu jako celku, ten je pravým Američanem, ať už jeho kolébka stála pod Šumavskými vrchy anebo pod Tatrami, na širošírých pláních Ruska anebo v smavých a slunných krajích evropského jihu. Nikdo není vyloučen z dobrodiní amerikanismu, který konec konců neznamená nic jiného než prospěch člověka samotného. K tomu pak přistupuje snaha po poznání řeči v zemi obvyklé a seznámení se se zřízením správy obcí, států a celé země. I to jenom k prospěchu může sloužiti člověku, neboť znalost anglické řeči je nutností pro každého, kdo chce se náležitě uplatniti při jakémkoliv povolání, v práci dělnické i řemeslnické, v obchodě anebo ve veřejné činnosti. To neznamená, že musí zapomenouti na svoji řeč. Znalost jiné řeči je pro něho prospěchem, neboť může tak čerpati dobré vzněty z kultur dvou národů a osvědčilo se již náležitě věcní, že ten, kdo dva jazyky zná, dvakrát žije. Amerikanism sám o sobě je zásadou snášelivosti a užívá-li se amerikanismu v snahách proti jiným řečím a jiným kulturám, je to neamerické a konečně i Americe škodlivé. Neboť Amerika za svoji velkost a za svoji věčnou svěžest má co děkovati té okolnosti, že je tavícím kelímkem, že je s to těžiti ze zkušeností všech národů a plemen a že je sloučeninou nejstarších a nejnovějších kultur.

Přistěhovalec je loyálním Američanem, snaží-li se svými zkušenostmi zlepšiti zdejší systémy práce. Mezi přistěhovalci jsou nejschopnější řemeslníci země. Jsou mezi nimi umělci — hudebníci, malíři a sochaři. Tito svými tvorbami a onino svou prací mohou vykonati své nové vlasti platné služby. Jako praví Američané budou učiti jiné a tak přispívati k větší slávě a větší schopnosti této země. Jako stoupenci svobody a práva budou věrni ideálům této země, založené na svobodě a rovnosti všech lidí, kde má každý stejnou příležitost a kde síla jeho horlivosti, pokud pohybuje se v mezích práva, nesmí býti nikým obmezována.

Amerikanism je učení praktičnosti. Amerikanism je víra, že každý má právo na úspěch v tomto životě a na šťastný a spokojený život. Amerikanism přikazuje, aby člověk šel za lepším, aby zlepšil svůj úděl, aby od nejprostšího postavení v tomto světě šel k lepšímu, aby kráčel stupínek po stupínku tam, kde je pro něho spokojenost a životní štěstí. Člověk nemůže býti úspěšným v žádném oboru lidské práce, není-li zdravým. Člověk nemůže býti zdráv, bydlí-li v domově nečistém, neupraveném, v blízkosti hromad smetí a nečistoty, kde je vzduch nepřetržitě plný chorobaplodných zárodků. Tužba po útulném obydlí v místech upravených a čistých — toť amerikanism. Víra v šetření zdraví, vědomí, že nadpřílišné napínání, nestřídmost v jídle a pití a nečistota přináší nemoc a nemoc nespokojenost a neschopnost, jež mstí se pak na naší rodině, připravujíc jí utrpení z nedostatku — toť amerikanism. Snaha po zdokonalení se v řemesle, větší obratnosti v obchodě a nejvyšší možné dokonalosti v každém oboru lidské práce, jsou cestou k úspěchu a cesta za úspěchem je amerikanismem. Zájem o veřejné záležitosti vede přistěhovalce do styku s důležitými činiteli v obci a zvyšuje jeho prestyž a sebevědomí. Zájem o záležitosti obce, státu a národa přikazuje amerikanism.

A tak bychom mohli pokračovati dále. Myslíme však, že jsme již dostatečně naznačili, jaká je podstata pravého amerikanismu a že z toho je patrno, že amerikanism, to jest: přijetí amerických ideálů a využitkování amerických příležitostí v zájmu našem vlastním, v zájmu naší rodiny a pro lepší její budoucnost, může člověku býti toliko k užitku.

Oddanost k americkým ideálům a věrnost Spojeným Státům je pro nás, Čechoslováky, věcí přirozenou. Milovali jsme novou svoji vlast upřímně vždy v minulosti a naše věrnost občanská prošla úspěšně zkouškou ohněm v průběhu této války. Vykonali jsme svoji povinnost k nové vlasti v každém ohledu v těžkých jejích chvílích — a řada našich hochů krví zpečetila svoji oddanost k zemi Lincolnově a Washingtonově. Ta věc není nám těžkou, ponévadž jako synové národa Komenského, Husova, Havlíčkova a Masarykova jsme zastanci svobody a práva a jako potomci Táboritů jsme pohotovi i krví svou zpečetiti lásku k myšlence a oddanosti k věci dobré a spravedlivé.

My víme, že nic na světě není dokonalého. Všechno je ve svém vývoji a vývoj nemůže býti nikdy zastaven. Víme, že Amerika má v sobě mnoho nehotového a nedokonalého. Víme, že jsou tu lidé dobří a špatní jako všude jinde na tomto světě. Víme, že všude je koukol mezi pšenicí a že i mezi úředníky země jsou lidé sobečtí a špatní.
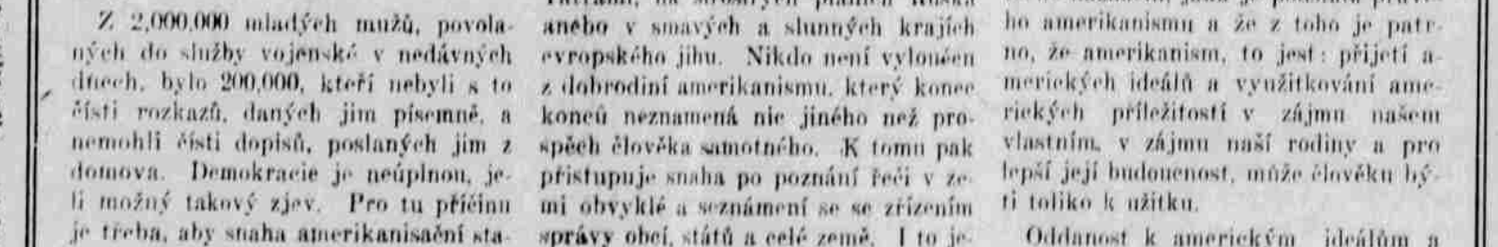
(Pokračování na str. 2.)